

Pesta 9/21 iuliu.

Va esi dominec'a. | Redact. : strad'a arborelui verde nr. 40.

Nr. 28.

Anulu VIII, — 1872.

Pretiu lu pe anu 10 fl., pentru Roman'a 2 galbeni.

Femei'a romana.

— Dupa istoria si poesía. —

(Lectura publica tienuta la 7/19 sauru 1865 in Bucuresci.)

(Urmare.)

Femei'a romana a inspiratu pururea voinicía. In „*Pavnasiulu Codriloru*“ femeia chiar asiste la lupt'a iubitului ei; si ce curagiu, ce eroismu, ce simtieminte nu-i inspira ea?

Dar deca femeia romana invetiase de la muma-sa secretulu d'a crea eroi, de la aceea-si invetiase si acela de a iubi... Nu, femeia romana nu se presinta mintei nostre, sub rudulu si barbatesculu aspectu alu unei amazone, alu acelei *forte femme*, cu care Aug. Barbier compara pe Libertatea sa. Femeia romana inspira eroismulu, era *voinica*, — dar candu voiniculu dobandia anim'a ei, ea nu mai traia decatu pentru dinsulu; ea nu mai cugeta decatu prin cugetarea lui; ea nu mai avea vointia decatu vointia lui. Ca sora de la manastire, ea uita totul, pana si altarulu lui Ddieu, pentru a veni 'n lumea fericita,

Cu voiniculu ce o chiama;

ca Mariora Floriora, din'a muntiloru si a floriloru, care lasa munti si flori, care despretuesce domnia, putere, nemoritoria sa de dieisa, ca se iubisca... A iubitu si

— Ce mandra Dfnisiora,
Mariora Floriora,

Nici la munti se mai uita,
Nici la flori nu mai cautá!
Ca-ci de-avea ochi de iubitu,
De-avea sufletu de privitu,
Sufletulu si ochii sei
Erau pentru dragulu ei...

Vedeti, femeia romana, *voinica*, nu inceza de a fi gingasia, doioasa... si mai presusu de tote, in frumsetiata de acea incantatoria pudore, care este fic'a crestinismului si care este asié de delicata ca brum'a argintata de pe fructele de toamna... Este adevratu, oá sor'a din Doina a urmatu cam cu usiorintia pe Voinicu, dar sor'a era de la manastire, si la manastire...

Dar vedeti pe Mariora Floriora:

Eca frate, fratiora,
Ca 'ntr'o di, voiosu, la sora
Mariora se 'ntalniá
Cu 'n strainu, care venia;
Pe-unu fugaru sirepu de munte,
Cu stelutu alba 'n frunte,
Si pe locu catu lu-zaria
Fara voia se opria,
Ochii la pamentu tintea
Animiora ei batea...

Éca de siguru acele naturale si spontanate simptome ale amorului, in sant'a si marea lui simplicitate, intocmai cum lu-aflâmu in traged'ia antica, atunci candu álaturâa cu *fatum*, a avutu jocu in drama si amorulu, acésta fontana de viétia a omenirei.

Nu me potu oprí, dómneloru mele, de a ve cetí inca câte-va versuri din acestu frumosu poemu, versuri in cari este asié de bine descrisa lupt'a deliciósa interna a datoriei, a pudórei crestine, contra intreneminteloru amorului: *Voiniculu* vorbesce Mariórei limbagiulu de focu alu animei...

„Marióra lu-ascultá,
Sta pucinu si ér nu stá,
Si plangea si-apoi ridea...
Si 'n cositie s'ascundeá!
Si-apoi ér le departá,
Chipu-i veselu aretá,
Si cu glasu doiosu cantá
Sufletulu de incantá!...

Éca femeí'a romana iubitória si crestina; éca femeí'a, care angeru de iubire, va fi angeru de inspiratiune generósa pentru iubitul si pentru sociulu ei!

Unei asemenea amante, unei asemenea socie datoresce istori'a nóstra tipurile de dómne mari ce ni-a pastratu. Cu asemenea femei, ne potemu splicá glori'a antica, cum póte de la dtre, dómneloru, se va cere odata splicarea regenerárii nóstre actuale si chiar si a vicisitudineloru prin cari ne stracuraramu.

Amorulu de copii. Amant'a pudica, socí'a devotata si inabilitória, femeí'a romana a fostu *mama doioasa*... a fostu cu deosebire mama romana. Sciu, cosmopolitismulu va díce: destulu *sê fia* fostu *mama buna*... Dar, dómneloru, si férele selbatice ingrigescu de tincii lor... si omulu in acésta nu se va deosebí de ele, ca sê deie copilasiloru sei si alta ceva decâtu iubirea instinctiva a animalului? Nu! nu iubesc copilasiulu seu acea mama, care instrainéza anim'a lui de ceriulu si florile patriei sale... Nu, nu iubesc copilasiulu seu acea mama, care-i dá sinulu fara de a-i da simtiemintele, atasiemintele sale, fara de a-lu cresce pentru unu poporu, pentru o tíera, pentru unu Ddieu! Omulu nu este creatu pentru selbatacía; elu traiesce, are nevoia de a traí in societate; pentru societate trebue mam'a sê-si pregatésca copilulu ei. Ferice de ea, déca apoi acelu copilulu, ajunsu membru societátii, aduce acesteia virtuti si

simtieminte cari sê constitue adeverat'a lui individualitate in mass'a societátii!

E bine, reesítu-a mam'a romana a face acésta educatiune natiunala a copilului ei?

Vedeti pe Vitezulu celu mare alu Romaniloru, pe Huniadu, si spuneti déca de la modest'a socia a lui *Butti*, déca din anim'a maicei sale n'a invetiatu viteji'a?

Amintiti-ve de Clara, veduv'a lui Alesandru Vóda de la Munteni, 1370? Amintiti-ve de influinti'a potinte ce exercitu-a in lumea orientului prin *ficele ei*?

Cugetati la cele dóue socii ale lui Alesandru celu Bunu, luptandu si espunendu-si viéti'a pentru ceea ce ele credeau fericirea copilului loru. Cugetati la Mircióea, la insa-si Mircióea, mam'a lui Petru alu III de la Munteni, acea dómn'a *Kiajna*, a careia istoria a datu literiloru nóstre moderne una din novelele cele mai bine scrise.

Vedeti pe Rucsandra, veduv'a pe Lapusenúlu, acea „femeia crestina, descépta, destoinica, domnedieiesca, si la tóte bunetátile plecata si milostiva“, cum o descrie M. Costinu... Vedeti, fara s'o justificati, ce-a facutu pentru a salvá tíer'a sa... Amintiti-ve inse cu placere cum a iubitulu pana la orbire pe neintieptulu ei fiu!

Sê nu uitâmu inse-si nebunfile, ripirile, facute in interesulu crediutu alu fiului ei Bogdanu, de dómn'a lui Ieremia Voda... Cu ea, cu Rucsandra vomu intielege apostrof'a energica a lui Sincai: „Vedi ce platesce muierea rea la casa!“ (Pag. 220 T. II.) Cu celelalte, candu in mintea nóstra vomu fi rechiamatu asemenea suveniru ale trecutului nostru, vomu poté repetí ceea ce amu dísu, câ *mam'a romana* fu mama doioasa, iubitória, gata a sacrificá totulu pentru fericirea copilasiului, dar totu odata a sacrificá si pe insu-si copilasiulu seu pentru marea si sant'a amóre a patriei!

Câ Roman'a erá unu tesauru de iubire pentru copilulu, vedeti, cetiti dorulu ce canta anim'a ei. Ce blastemu mai teribilu sciutu-a sê rostésca Romanulu contra neamicului, decâtu sê-i móra copilasiulu — séu sê n'aiba copilasi de sarutatu!

De-ar vré bunulu Ddieu,
Sê-mi asculte dorulu meu,
De-asíu avé unu copilasiu,
Dragulu mamei angerasiu!

Cátu e ziua, câtu e nópte,
I-asíu siópti cu blande siópte;

Câtu e nôpto, câtu e dî,
Totu la sinu-mi l'asiu pazi.

L'asiu pazi, l'asiu desmerdá,
Mîi de sarutâri i-asiu dá,
Si i-asiu dîce 'nctisioru:
Nani, nani, puisioru!

De-ar fi ceriulu cu priintia,
Sê 'mplinésca-a mea dorintia!
De mi-ar da unu baetielu,
Dragulu mamei voinicelu!

N'ar fi pruncu mai fericitu
Si pe lume mai iubitu!
Altu copilu n'ar fi ca elu
Mititelu si frumusielu!

Obrejelu-i ca de spume
N'ar avé sémenu pe lume!
N'ar fi ochii nimerui
Dulci ca ochisiorii lui!

Ér eu mandra maiculitá,
Pe-ai sei ochi, pe-a sa guritia
Ne'nctetatu l'asiu sarutá,
Sarutá si i-asiu cantá.

Si i-asiu face-o descantare,
Sê ajunga-unu vitézu mare,
Unu vitézu ce-ar straluci,
Cum n'a fostu, nici n'ar mai fi!

Si l'asiu pune sê se culce
Pe-alu meu sinu, leganatu dulce,
Si i-asiu dîce 'nctisioru:
Nani, nani, puisioru!

Póte fi accente mai dulci si mai doióse?
Care din noi, dloru si dómneloru, la cetirea
acestoru simple dar sublime renduri, nu-si
simte anim'a invoiosiata de suvenirea léganu-
lui, de desmerdâriile si mangaiârile senine ale
copilaréi sale! — Ce veti dîce dar, candu du-
pa aceste renduri, dupa aceste víi esplosiuni de
tinerétia a animei materne, in mijloculu acór-
deloru dulcelui Nani-nani, se va amestecá, va
predomní imnulu sacru alu patriei?

In doin'a ce cetiramu, sunt in adeveru in-
trunite simtiemintele cele mai sublime si, pare-
se, mai in opozitiune, la cari dramaticii mari
facura apelu séu pe cari le pusera in jocu, in
lupta, in sufletulu eroiloru dramei loru. Este
in acésta doina ceva mai multu decâtu ce este
in celebrulu „Qu'il Mourut!“ respunsulu su-
blimu alu betranului Romanu din teatrulu
francesu.

Dar sê analisâmu pucinu acésta doina!

Mai antâiu, ce copilasiu doresce sê aiba
mam'a din doina, ea care arde de dorulu de
a-lu stringe la sinu si a-lu acoperí de des-
merdâri?

Ea dîce:

„De mi-ar dá unu baetielu
Dragulu mamei *Voinicelu!* . . .

Admirâmu pe mam'a Gréca, care dîse fiu-
lui seu mergêndu la resboiu: Vei revení cu
scutulu séu pe scutu! Sublima e mam'a lui
Stefanu celu Mare, inchidiendu portile cetâtii
Némtiului inaintea fiului seu invinsu: dar ace-
ste sublime simtieminte si-au sorgintea in o ani-
ma *sureccitata* de esceptiunale impregiurâri, ele
sunt efecte ale unei tensiuni de simtiemintu,
ale unei stâri anormale, amu poté dîce. Nu este
inse asié statulu in carele mam'a din doin'a ro-
mana se róga ceriului sê-i acórde unu copilasiu,
spre

— a-i face-o descantare
Sê ajung'unu *vitézu mare*,
Unu vitézu ce-ar straluci,
Cum n'a fostu nici n'a mai fi!

Audfti! si aflatu ací secretulu victoriloru
nóstre din trecutu! Audfti si ve splicati ceea
ce istori'a nu lamuresce, — cum o mana de os-
tasi romani tieneau frunte ordiloru teribile
ale Turciloru, inaintea carora se retrageau cu
gróza popórele cele mai tari ale Europei! —
Ací, domniloru, strainulu ce ni vorbí de pu-
rura de reu despre tóte, tacù, amutí: „*Les va-*
lasques sous qui aussi là sont compris ceuy
de Moldavie, sont à la vérité de vaillans hommes
au fait de la guerre, dîcea la 1584 Vigenare,
traducetorul lui Calcondila. Si in adeveru, cu
mame cari faceau descantare ca copilasiulu
loru sê ajunga vitézu mare, intielegemu pe Hu-
niadu, Mihai, Stefanu, Ivonia etc., cum intie-
legemu in seclulu XVIII decaderea nóstra prin
mame cari la nascerea copilului loru, la Stam-
bulu, i doriau *Postelnici'a* séu Capichihai'a tie-
riloru romane . . .

(Finea va urmá)

V. A. Urechia.

Demnitatea natiunala!

Déca stau gandindu cu gele
La ursit'a gintei mele,
Si me uitu cu intristare
La dorerea ei cea mare;

Candu vedu fruntea-i inclinata,
 Êr pe dins'a 'ngenunchiata :
 Stau pe ganduri si socotu,
 Dîcu-mi necasîtu de totu :
 Ni lipsesce-unu simtiu de fala,
 Demnitatea natiunala !

Amu avutu noi in vechime
 Demnitari din romanime,
 Dar in secolu de 'ntristare
 Ne lasara micu si mare,
 Si mereu se stracorara
 Toti in taber'a contrara,
 Că-ci n'aveau virtute 'n sinu,
 Simtiementulu de Romanu,
 Li-a lipsitu unu simtiu de fala :
 Demnitatea natiunala !

Vedi colo unu omu de statu,
 In genunchie a picatu,
 Si cersiesce cu respeptu
 La ce dinsulu are dreptu,
 Dar elu cere, nu pretinde,
 Si in schimbu apoi se vinde,
 Si prin tērairi nebune
 Umilescu o natiune,
 Că-i lipsesce-unu simtiu de fala :
 Demnitatea natiunala !

Dara colo ce s'aréta
 Adunata intr'o ceta?
 O multime de barbati
 Meritati si multu stimati,
 Cum se tēraie pe josu
 Pentru căte-unu osu de rosu,
 Ei lingu man'a cea ológa,
 Se facu sluga la dêrlóga,
 Că-ci ei n'au unu simtiu de fala,
 Demnitatea natiunala.

Audîti p'unu democrat,
 Cum declama de 'nfocatu,
 Cumca pentru limba, tiéra
 Multu dusmanii-lu persecvara,
 Si se duce in piatia
 Si cu lacrimi pe fatia,
 Striga si se bate 'n pieptu,
 Că elu e apostolu dreptu . . .
 Dieu elu n'are nici o fala,
 Demnitatea natiunala.

Frați Romani din ori-ce parte,
 Cei ce sciti si nu sciti carte,
 De unu reu ve totu feriti,
 Sê potemu fi fericiti :

Sê nu scapetâmu vr'odata
 In mocirla infectata,
 Ci portandu cu bratiu fratiescu
 Stégulu mandru romanescu,
 Sê pastrâmu ori candu cu fala
 Demnitatea natiunala !

Iosifu Vulcanu.

Rapirea Sabineî.

— Comedîa originala in unu actu. —

(Fine.)

Vacarescu (ca electrisatu, sare indereptu.)
 Coriolanu Boerescu ! (catra Boerescu.) E
 dreptu ast'a ?

Boerescu (cu unu surisu.)

Vedi, că e adeveratu, nu potu sê abnegu
 pe fiulu meu.

Vacarescu (cu unu feliu de indignatiune.)

Apoi tu m'ai insielatu, amicul meu ! Tu
 ai sciutu cum stâ tóta tréb'a, si nu mi-ai spusu
 nimica ; ma póte că cu scirea ta s'a intemplantu
 totu ; ast'a nu e frumosu, ast'a n'asiu fi ascept-
 tatu de la unu amicu vechiu, — ast'a n'ar fi
 asceptatu unu *Vacarescu* de la unu *Boe-*
rescu — —

Coriolanu.

Ce ? *Vacarescu* ! Domnulu *Vacarescu*, ta-
 t'a Sabineî ? Ah ! ti-multiamescu ceriule !

Vacarescu.

N'ai ce multiamî nimicu, domnisiorule ! E
 adeveratu, că eu si tat'a dtale ne-amu invoitu
 mai de multu, ca sê ni casatorimu copîi la
 olalta, si eu — ce e dreptu — anotâmu in bu-
 curîa de speranti'a acestei conesiuni. Inse in-
 templarea acést'a neasceptata mi-a stramutatu
 planulu de totu. Eu dechiaru, că fiic'a mea nu
 o voiu da dupa unu june flusturatu, si usioru
 la minte, cu atâtu mai virtosu, că si tatalu lui,
 vechiulu meu amicu, se vede a fi conspiratu
 la acést'a tradare infama, nu scîu pentru ce ?
 Sabino ! fii gata, plecâmu indata, si o viétia in
 manastire va sterge tóta pét'a.

Coriolanu si *Sabin'a*, (tîpa cu desperatiune.)

Boerescu (cu tonu blandu, inse seriosu.)

Nu asié amice ! Inainte de tôte — ti-spunu
 pe onórea mea — te insieli, déca credi, că eu
 am sciutu de totu lucrulu acesta. Si eu numai
 decātu, inainte de ce ai fi sositu, am intielesu
 de la acestu flusturatu de fecioru, cu care me
 intalnî aici, că ce feliu de bravura a facutu ;
 dar numele familieî copiei nu mi l'a spusu.

Coriolanu.

Pentru câ nici eu nu l'am cunoscutu; Sabina n'a voitu sê mi-lu spuna pana mai tardîu.

Boerescu.

De alta parte mi-a enaratu tóta istori'a acést'a curiósă, si asié candu mi-pestivisti si tu, câ unde si cum a disparutu fiic'a ta, eu combinai, câ cine scîe, ôre nu chiar fiic'a ta va fi adorat'a fiului meu? dar totu-si de siguru, si cu ceva positivitate n'am voitu sê-ti descoperu nimica, temendu-me, ca nu cumva ratecirea din urma sê fîa mai rea, decâtu cea d'antâiu. Voiam sê me convingu cu ochii mei, si éta acum sum convinsu — —

Vacarescu (ascultandu cu morositate.)

Bine e! bine e amicu'lu meu, ti-credu, si me iërta câ mai nainte me espeptorai astu-feliu de bruscu in contra ta. Dar totu-si sunt aici unele cercustâri obscure, cari nu sum in stare a mi le esplică. Octaviu Campeanu e amicu'lu fiului teu, dinsulu l'a inviatu sê se abata la famili'a lui, celu pucinu atât'a intielesei din vorbele cele confuse a familiei Campeanu, fiulu teu aici a gasitu pe fiic'a mea Sabina, au petrecutu câte-va dîle la olalta, cum a fostu cu potintia, ca sê nu ésa la lumina, cine e dinsulu, si cine e dins'a? Atunci s'ar fi incungiuratu tóta incurcatur'a acést'a fôrte neplacuta.

Coriolanu si *Sabin'a* (de odata.)

Ast'a o potemu noi esplică.

Vacarescu (arunca ochii sei intrebatori spre juni.)

Coriolanu.

Candu me intalni Octaviu in drumulu tierii, si me invită la sine, asemenea candu me presintă familiei sale, si Sabinei sub nume strainu, dîcîndu-mi in secretu câ ast'a va sê fia o gluma, mi-aducu a minte, câ ast'a a facutu-o suridiendu; de unde deducu, câ elu sciindu câ eu si Sabin'a suntemu destinati unulu pentru altulu, a voitu sê jocămu rolulu de incognito, si sê ne puna la proba.

Boerescu (suridiendu.)

Si prob'a, precum se vede — i-a reesîtu câtu de minunatu.

Sabin'a (cu timiditate.)

Apoi si sor'a lui Octaviu, Aurelia, credu câ fiindu in cointielegere cu frate seu, mi-a spusu, ca sê nu-mi descoperu numele familiei, dîcîndu, câ ast'a va sê fîa numai o gluma.

Vacarescu (la o parte.)

Asié va fi. Cu buna séma fiulu lui Campeanu ast'a o fi strigatu dupa mine, candu me

indepartai de la ei in fug'a cailoru, si eu in furi'a si dorerea mea n'am audîtu nimicu.

Boerescu (cu tonu glumeti.)

Si asié mai de parte. Voi, precum se vede, v'ati jocat prestu voi'a vóstra de a mîti'a ôrba, si inca câtu de bine, pentru câ v'ati prinsu bine unulu pe altulu. (Mai seriosu catra Boerescu.) Dar acum, pré amate amice, e timpulu ca sê-ti mai respundu la partea a dáu'a a enunciării tale celei aspre, te rogu sê vini încóce la o parte cu mine. (Lu-trage pe Vacarescu la o parte, care lu lasa sê face. Coriolanu si Sabin'a intr'acea sioptescu mereu intre sine.)

Vacarescu (morosu.)

Apoi ce vrei sê-mi spuni?

Boerescu.

Tu dîsesi mai nainte, câ acum nu te invoiești la casator'i'a prunciloru nostri. (Vacarescu afirma din capu.) Recugetatu-ai bine ce faci? Au nu vedi, câ aici provedinti'a, séu sôrtea, ori fatalismulu, precum voiești, a pasîtu la midilocu, a lucratu unu capu de opera — si éta desvoltarea! Noi am dispusu de copîii nostri, de ei fara ei. Cine scîe ce s'ar fi intemplantu in alte impregiurâri? Eu scîu, câ fiulu meu, fôrte fara voia s'a supusu vointiei mele, tu mi spusesi de fiic'a ta totu aceea-si. Póte câ dupa ce s'ar fi intalnitu ei ca Sabina Vacarescu, si ca Coriolanu Boerescu, totu aceea ar fi fostu urmarea ca si acum, adeca pârlitululu de dieisioru Cupido si-ar fi facutu slusba; inse a potutu sê urmedie si contrariulu. Au nu cunosti tu natur'a omenésca — nitimur in vetitum? Ne nisuimu dupa celea oprite? Acum acést'a greutate e devinsa, acestu scrupulu e tuperatu. Despre alt'a parte, au nu pretinde onórea ambeloru familie, câ ce s'a inceputu reu, sê se finésca bine? Lumea póte va mai vorbí câtu-va timpu, ast'a e datin'a ei, inse vediendu resultatulu mai in urma va tacé. (Vacarescu se vede cufundatu in cugete.) Deci parerea mea, ma convingerea mea este, ca sê privimu totu lucrulu, ca unu escesu copilarescu, sê le dâmu tóte uitârii, apoi copîii sê fia fericiti. Te invoiești?

Vacarescu.

Tóte combinandu-le recunoscu câ ai dreptu. Fîa precum voiești!

Boerescu.

Numai câta dogéna trebue sê li dâmu. (Intorcandu-se catra juni.) Asié e, bine dîci amice, tinerii au gresîtu, merita celu pucinu o dogéna aspra, si eu voiu sê incepu cu alu meu. (Catra Coriolanu cu unu tonu seriosu comicu.)

Tu pârlite! Multiamesce éta amicului meu, câ te értu, inse déca vei mai face odata astu-feliu, atunci sê scfi — —

Coriolanu (cu tonu asemenea.)

Nu tata! a promitu pe onórea mea, câ in viéti'a mea nu o mai rapescu pe Sabin'a — déca mi-o dati de nevésta.

Boerescu (la o parte.)

Ah, ce pârlitu!

Vacarescu (privindu cu gravitate la juni.)

Si eu ve iertu, considerandu mai alesu cercustârile extraordinarie, si câ si fara de acea a-ti fostu destinati unulu pentru altulu, si asié nu s'a intemplatú alta decâtu unu feliu de *qui-proquo* —

Boerescu (ridiendu.)

Si unu feliu de *quaeproqua* —

Vacarescu.

Asié dara apropia-ti-ve, ca sê vi dâmu binecuventarea parintésca!

Coriolanu si *Sabina* (cu lacrimi de bucuría in ochi ingenunchia inaintea parintiloru, si sarutandu-li man'a.)

Dulce tata!

Boerescu si *Vacarescu* (intindiendu manele a supra juniloru.)

Fiti fericiti! (*Boerescu* amenintia cu degetulu pe *Coriolanu*.) Totu esti tu unu pârlitu!

(Cortin'a cade.)

M. Mircescu.

Georgiu Miksa

despre originea Romaniloru si starea loru civila.

(Urmare.)

La pag. 21 Miksa scrie, câ Romanii cari sustienú originea romána a poporului romanu se provóca la autoritate imperatésca si papala, cari nu decídu in sciintia.

Miksa éra-si ratecesce, pentru câ scriitorii romani, provocandu-se la documentulu lui Ferdinandu, (care in diplom'a sa din an. 1548 dîce, câ Romanii si-tragu originea loru din cetatea Roma,) si amintindu documentulu pontificelului romanu Innocentiu III, referitoriu la originea poporului romanescu, nu se provóca la auctoritate imperatésca, ori pontificala, nici nu punu ceva pontu pe demnitâti omenesci; ci numai pe adeverulu cuprinsu in documinte.

Totu la pag. 21 scrie, câ Innocentiu III pentru aceea a dîsu, câ Romanii sunt de origine romana, ca aceia sê se unésca cu biseric'a Romei.

Nici acést'a asertiune nu merita multa consideratiune, de óre-ce Innocentiu a III, in documentulu seu referitoriu la originea poporului romanescu, nu a dîsu, câ Romanii sunt din sange romanu, ca sê-i traga la unire cu biseric'a Romei, ci elu in documentulu amintitu a scrisu, câ poporulu romanescu insu-si aseréza, câ descinde din sange romanu. (Ved. cod. Árpád tom. VI pag. 231 tiparitu la 1867.)

La pag. 22 aseréza, câ Romanii militanti pentru originea romana a poporului romanescu baséza tóta poterea arguminteloru loru pe total'a golire a Daciei de Daci, séu pe total'a stêrpire a Daciloru.

Acést'a asertiune e nefundata, de óre-ce scriitorii romani, si-baséza cea mai mare potere a arguminteloru loru pe limb'a romana, pe documintele si datele istorice, si pe datinele poporului romanescu, eredíte de la Romanii cei vechi. Éra incâtu pentru total'a stêrpire a Daciloru, ast'a fu sustienuta numai de unii istorici romani.

La pag. 23 Miksa scrie, câ Dacii prin Romani numai s'au debilitatu, inse nu s'au frantu de totu, câ-ci Daci'a a fostu espusa pericolului, si câ Dacii au rebelatu si dupa caderea lui Decebalu.

La aceste observâmu:

a) Periculu, la care a fostu espusa Daci'a dupa devenirea ei sub poterea Romaniloru, nu proveniá numai de la Dacii remasi in Dacia, ci mai multu de la Dacii emigrati din Daci'a, si de la Sarmati, si alte némuri nordice, cari amenintiau periculu domnirii Romaniloru din Dacia, dupa cum recunósce acést'a si Iosifu Vass in istori'a Transilvaniei de sub Romani la pag. 69. Negâmu aceea, câ din periculu Daciei, si din rebeliunea Daciloru, s'aru poté probá aceea, câ ei, prin Romani nu aru fi fostu de totu franti, de óre-ce Dacii si ca franti au potutu produce pericola, si a rebelá in contra Romaniloru, precum s'au intemplatú cu sute de popóre, cari si frante au fostu periculóse pentru triumfatorii si subjigatorii loru.

b) Traianu dupa devingerea Daciloru, a prefacutu Daci'a in provincia romana, adeca a stersu de totu domni'a Daciloru; a introdusu in ea guberniu romanu, a adusu colonie romane din totu cerculu romanu, spre a locuí in cetâti, si spre a cultivá pamentulu Daciei, precum scrie Dione Casiu'u in libr. LXVIII. 14., si Eutropiu in libr. a VIII, si cum scrie Aureliu Victoru in istori'a romana c. XIII la pag. 82.;

c) Total'a frangere a Daciloru prin Roman

se adeveresce si prin cuvintele lui Traianu, pe care Iulianu in opulu seu despre Cesari lu-introduce vorbindu in urmatoriulu modu: „Si ginteá Gethiloru de totu o-am restornata, si o amu stersu.“ („Et Getarum quidem gentem penitus everti, et delevi.“ Iulianus in Caesaribus.)

Cumca Dacii prin Romani au fostu de totu franti in Dacia, aréta si acea impregiurare, câ de la Traianu incóce in Dacia nu a mai fostu domnia dacica, si câ Dacii remasi in unire cu cei emigrati din Dacia, si cu alte popóre nordice nici prin rebeliune repetíta nu si-a mai potutu restaurá domni'a in Daci'a.

La pag. 24 Miksa dîce, câ Adrianu s'a lasatu de totu de speranti'a de a devinge de totu pe Daci, si câ acestu imperatu spre a se asigurá de incursiunile Daciloru a derimatu puntea cea frumósa a lui Traianu.

Acést'a asertiune contraria adeverului istoricu se demintiesce prin urmatóriele:

a) Adrianu n'a parasitu Dacia; se adeveresce acést'a din Eutropiu, care in breviariulu istoriei Romaniloru in libr. VIII scrie, câ Adrianu — infricandu-lu amicii lui — nu a scosu legiunile romane din Dacia, ma elu a datu peste nasu varvariloru si Daciloru, cari turburau si periclitau pe Romani in Dacia, — dupa cum se póte sci acést'a din Paulu Orosiu, care in libr. VII scrie, câ Adrianu a batutu pe Sarmati, si dupa cum se vede si din monumentele vechi romane gasite in Dacia, in cari monuminte Adrianu se numesce „restitutoriulu Daciei“, si in cari monuminte cetimu, câ Adrianu a redatu Daci'a imperiulu romanu. Despre aceste adeveruri ne potemu convinge din istori'a Transilvaniei edata de Ios. Vass, la pag. 66, apoi din inscriptiunile vechi romane publicate in geografi'a locuitoriloru de la Istru a lui Petru Catancieh libr. VIII pag. 306, si din inscriptiunile romane publicate de Michael I. Ackner in Viena la an. 1865 (la pag. 35 si 53.)

(Va urmá.)

Gavrilu Popu.

Doine si hore poporale.

— De pe valea Holodului in Biharia. —

antati fete si horiti,
Pana sunteti la parinti,
Câ déca v'-eti maritá,
Nu-ti cutediá a cantá,

De bab'a de sócra vóstre,
Câ ese afara ca si-o fiéra,
Intra 'n casa ca si-o cósa,
Me mustra câ nu-su frumósa,
Eu-su bogatu dupa a loru casa,
C'a loru casa-i sugurigata
Si de malaiu si de uritu,
Si de câte-su pe pamentu,
Si de pita si de sare
Si de câte-su pe sub sóre.

Câte pasere-su pe munte,
Nu-i ca cucu de cu minte;
Câte pasere-su in codru,
Nu-i ca cucu de cu siodu:
Cum aude glasu de cósa,
Indata lasa tiér'a nóstra.

Sciut'o focu sciutu,
Câ codru-i usie frundiosu
Si dorulu asié milosu,
Câ doru unde m'ajunge
Stau pe locu si-apucu a plange,
Cum nu-i dorulu mare lotru
Si prin codru-si face locu,
Nicairi nu se opresce,
Pana la mine sososce,
Si se pune intre margele
Face-i doru inimei mele.

Macar' câta plóie, plóie,
Anim'a mea nu se móie;
Macar' câta plóie pica,
Anim'a mea nu se grica.

Cui i trebue necasu,
Mérge dupa omu remasu;
Cui i trebue nevoi,
Mérge dupa veduvoiu!

Candu-i omulu superatu
Nu trebue reu portatu;
Candu i omulu reu patítu,
Nu trebue necasitu!

Horire-asiu, horile-mi vine,
Esu strainu si n'am pe nime;
Horire-asiu, horile-mi placu,
Mi-i rusíne câ-su saracu!
Horire-asiu, dar cautu sê tacu,
Dómne cé sê me mai facu?

Culese de

Ana si Emilia Farcasiu.

Primulu amoru.

— Naratiune de Ivanu Turgenjev. —

(Urmare.)

Ea tacu, apoi continuà :

— Acuma inse nu-mi batu jocu de dta; eu te iubescu, nici dta nu scii pentru ce? . . . Inse ce scii dta?

Ce sê-i fiu potutu respunde? Ea stá inaintea mea, priviá la mine, si eu devenii alu ei din crescetu pana in picióre, indata ce cautà spre mine.

Peste unu patrariu de óra me tradai emulatiunii cu cadetulu si cu Sinaid'a; nu plangeam mai multu, zimbiam, de si aceste zimbete escau lacrima din ochii-mi imflati. Mi-legasem in grumadi in forma de guleriu o pantlica a Sinaidei, si de cumva poteam a o prinde vre-odata in fuga, atunci eschiamam cu o bucuria deplina. Ea potea face cu mine ce voiá.

XIX.

Mi s'ar causá o confusiune mare, de cumva asiu fi silitu sê enarezu tóte mai specialu, câte s'au intemplatu cu mine in septeman'a urmatória dupa nenorocita' catastrofa a noptii susnumite. Acest'a fu pentru mine unu timpu curiosu, unu caosu intregu, in care se stagnau simfírile-mi, cugetele, suspitiunile, sperantiele, bucuriele si pasiunile-mi de nou erumpatorie; me temeam de a privi asié profundu in anim'a-mi, pe cum e capabilu in genere spre acest'a unu copilu de 16 ani.

Trageam de pe o dí pe alt'a, câtu poteam mai usioru, in locu de acest'a dormiam nóptea.

Temperamentulu copilarescu me ajutorà din tóte. Nu voiám sê sciu óre voiú fi iubitu, ma nici nu cutediam a crede contrariulu; incungiuram pe tat'a, pe Sinaid'a inse nu o poteam: ca si cum asiu fi arsu de unu focu in presinti'a ei, si eu scieam foculu acel'a ce me ardea si topiá cu totulu, totu-si câtu mi-para de dulce a me consumá si a arde astu-feliu. Me tradai cu totulu impresiuniloru; de si astu-feliu numai pe mine insu-mi me insielam, stergându tóte souvenirile din trecutu, si inchidiendu-mi ochii din naintea venitoriului ce lu-prevedeam . . . Credeam, cá aceste torture nu voru sê dureze multu, sórtea le intrerupse indata, devenii la cariera nóua.

Rentornandu intr'o dí din preambleara-mi lunga, spre cea mai mare mirare intielegu: cá adi voiú sê prandiescu numai singuru, cá-ci tat'a a caletoritu departe, mam'a se simtiesce reu, si s'a inchisu in chili'a-si de nópte, nu voiesce sê mance.

Vediui de pe fati'a servitoriului, cá a trebuitu sê se intemple unu ce extraordinariu . . . nu cutediai sê intrebu, inse unulu dintre ei Filipu, carele iubiá fórté poes'a si scieá bine cantá cu guitariulu, mi-erá amicu bunu, scrutai de la acest'a.

Dinsulu me informà apoi, cá intre tat'a si mam'a s'a intemplatu o certa complita. S'au audítu tóte din cuventu in cuventu in chili'a servitoriloru, firesce cá multe cuvinte s'au pronunsiatu in limb'a francesca, inse camerier'a Maria, care a fostu acomodata in 5 ani la brodaria in Parisu, a intielesu francesce.

Mam'a a reflectatu pe tat'a, cá e infidelu catra dinsa, si cá are relatiune cu domnisiór'a vecina. Tat'a voi sê se scuze la inceputu, inse apoi se lasá de acés-

t'a, si o vatemà cu nisce cuvinte aspre; i obicià etatea naintata, la ce mam'a a eruptu in lacrima. Mam'a i-a mai amintitu inca si despre o bancnota, care, precum díse dins'a, — a fostu espediata la adres'a princesei bestrane, despre care, precum si despre fét'a ei vorbi, multe rele, la ce tat'a o injurà.

— Tóta nenorocirea, — continuà Filipu, — s'a escatu din o epistola anonima, inse cá cine o-a scrisu? nu se scie. Fara de acest'a nu vinea dóra la lumina nimicu din tóta intemplarea.

— Asié dar s'a intemplatu ceva intru adeveru? — eschiamai cu o voce nalta, sub ce mi-inlemnira manele si piciórele si mi se cutrierà anim'a.

Ochii lui Filipu luciau in continuu.

— Firesce, astu-feliu ceva nu remane in secretu. De siguru tat'a dtale s'a portatu fórté cautu, inse a avutu trebuintia, de exemplu: de o birja, séu nu sciu de ce, éra spre acest'a se receru ómeni.

Demisei pe Filipu si me lasai pe patu-mi. Inse acuma, nu mai plansei, nu me tradai desperárii, nu cugetai la acea, candu si cum s'au intemplatu tóte aceste, nu me mirai cá nu gâcisem acest'a mai nainte, m'a nici pe tat'a nu m'am maniatu; ceea ce mi se descoperi in momentulu acest'a, mi-intrecu poterea. . . . Trecura tóte. Mi devenira rupte de odata tóte florile, si jacura in giuru de mine tóte resfirate si calcate.

XX.

In diu'a urmatória anucià mam'a, cá vomu sê ne mutâmu éra in cetate. Tat'a intrà demaneti'a in chili'a ei de nópte si remase acolo timpu multu. Nimeni n'a audítu ce au vorbitu ei; mam'a inse nu plangea mai multu, se molcomi, pofú de mancare, inse remase in chili'a-si, nestramutandu nimicu din propusulu seu. Mi-aducu a minte, cá vagabundai tóta diu'a, nu mersei inse mai multu in gradina, ma nu aruncaii nici o privire spre locuinti'a Sinaidei. — Sér'a fui martorulu unei scene neindatinata: Tat'a conduse de bratru pe contele Malevschi prin salonu in chili'a de óspeti, unde lu-agrai rece in presinti'a servitoriloru:

— Nainte de acest'a cu câte-va díle ti-aretara Ilustritâti tale usi'a in o alta casa, adi nu voiescu a descinde nici la o explicatiune cu dta; fia-mi inse iertatu a observá: cá de ti-va mai fi inca odata cu placere a me cercetá, eu te voiú lapedá pe ferésta afara. Nu mi-pace autografi'a dneii tale!

Contele factu unu complimentu adancu si cu acés-t'a disparu. Astu-feliu se incepura pregatirile spre a ne mutá in cetate, in „Arbatu“ unde ni erá cas'a propria. De siguru nici tat'a nu pré avea deja voi'a de a mai remané in vil'a de véra, de si altcum, pe cum se observá, elu domolise in câtva pe mama, cá-ci din caus'a de a evitá sfad'a ea se molcomi pentru cele trecute. Tóta pregatirea curse numai in linisce si fara nici o graba. Mam'a tramise salutare inca si princesei, manifestandu-si parerea de reu, cá nu si-póte luá remasu bunu in persóna de la dins'a, fiindu cá patimesce.

Eu treceam in susu si in josu ca unu nebuu, si nu doriau altu nimicu de câtu sê esímu câtu de cutendu din loculu acest'a. Numai unu cugetu nu-mi potea trece din minte de feliu: cum a potutu o domni-

sióra juua, pe langa acést'a princesa, ca sê descinda in o astu-feliu de relatiune, candu sciá cá tat'a si asié nu e liberu si numai de la dins'a depinde de ase maritá d. e: dupa Belovserov? Ce speram eu? Cum si-a potutu periclitá renumele, venitoriulu si totu ce avea?

Astu-feliu ceva — cugetai intru mine — e amoru, pasiune, e sacrificiu si — mi-venira in minte cuvintele lui Lusin: Sunt unii caroru li-pare fericire, de cumva se potu consacrá pentru altii.

Din intemplare mi-cadiu totu-si privirea spre cas'a vecina, unde observai in o ferésta ceva albétia. Nu e Sinaid'a acést'a? — cugetai; — intru adevuru erá fati'a ei . . .

Nu me potui rotiené mai multu. Nu me lasá anim'a sê me despartu de dins'a fara ultimulu adio. Gasindu-mi unu momentu aptu me furisiai in curtea vecina.

In salonu convenii cu princes'a betrana carea me primi cu curtes'a-i indatinata si rece.

— Cum e acést'a fiule, de famili'a dvóstre se muta asié curendu? — díse ea, — implendu-si ambele nari cu tabacu, priví la ea si mi-mai usiorá anim'a.

Me confundá inse cuventulu acest'a: „bancnota“ ce audísem de la Filipu. Ea nu suspitiuná nimicu — mie baremi mi se parea astu-feliu.

Din chili'a laterala aparú Sinaid'a in vestmentu negru, — palida si cu perulu despletitu; negraindu nimicu me apucá de mana si me trase la o parte cu ea.

— Te audii vorbindu, — díse ea, si esí indata. Inse asié curandu se ffi dta infidelu in privinti'a nóttra, dta esti unu copilu reu?

— Am venitu princesa sê-mi ieu remasu bunu, — i respunsei, — de siguru pe vecia. N'ai audítu dóra, cá ne mutámu éra in cetate?

— Am intielesu! Ti-multiamescu, cá ai venitu. Deja cugetam, cá nu voiú sê te mai vedu. Nu te maníá pe mine. Te-am torturatu adese-ori, inse me crede: nu sum eu asié de rea pe cum cugeti Dta!

Apoi se întórse si se incotí pe ferésta plângendu.

— Intru adevuru, eu nu sum asié de rea. Sciu cá dta esti de opiniune rea in privinti'a mea!

— Eu?

— Dta, dta!

— Eu? — repetí cu amaru, si anim'a-mi incepú a bate cum batea la inceputu sub influinti'a acelei poteri ce m'a atrasu catra dins'a. Eu, crede-mi Sinaid'a Alesandrovna, cá ce vei face cu mine si ori cum me vei torturá, eu voiú sê te iubescu si te voiú adorá pana in óra mortii

Ea se întórse atunci la mine cu repediune si cu bratiile deschise me imbratísia pe dupa capu si mi-sarutá tóta fati'a cu ardóre. Ddiu scie la cine se referiau aceste sarutári de despartíre, a caroru dulcétia me recoríá. Scieam, cá acést'a ilusiune nu va sê se mai repetiésca.

— Adio! adio! — i dísei.

Ea se întórse indata si se departá. Me departai si eu. Nu sum capabilu a descrie emotiunea cu care m'am departatu. Nu mi-ar placé de mi s'ar repeti; m'asiu tiené inse neferice, de cumva nu o-asíu mai simtí in viétia.

Ne mutaramu in orasiu. Trechí timpu multu pana me potui reculege din caosulu trecutului, si incepui éra la studiatu. Mi se vindecá ran'a cu incetulu, in contra tatane-meu inse nu aveam nimicu, din contra eu lu-stimam . . . Deslege psihologii contradíctorea acést'a pe cum o voru poté!

Preambandu-me intr'o dí prin promenada, spre cea mai mare bucuría a mea convenii cu Lusin. Lu-iubiam pentru caracteru-i dreptu si sinceru si pentru suvenirile ce le revocá intru mine. I esí in cale.

— Ah! — eschiamá dinsulu incratíndu-si sprincenele, dta esti! Én sê te vedu. Si acum esti inca totu palidu, ochii-ti inse sunt mai curati. Dta prospiciezi deja ca unu barbatu, éra nu ca unu copilu de scóla. Asié e bine. Dar cu studiatulu cum progresezi?

Eu síovafi. Nu voiám sê mintiescu si mi-fu ru-sîne sê spunu adevuru.

— Fii numai molcomitu! — continuá Lusin. Lucrulu principalu este de a duce o viétia regulata si de a nu-ti concede sê ffi surprinsu. Ce va fi in fine din acést'a? Ori in catráu te arunca valurile vietiei, in totu loculu e reu. Unu barbatu trebue sê steie firmu, si de cumva ar stá pe pétra. Vedi cum tusiescu . . . Audítu-ai deja? . . . Belovserov . . . Ce?

— Eu nu sciu nimicu.

— A disparutu; vream sê dícu a emigratu in Caucazu. Acest'a e unu invetiú pentru dta. Si tóte aceste provinu de acolo, cá unii nu se departa la timpulu seu si nu sciu scapá din curs'a loru. Se vede, cá dta ai scapatu si inca norocosu. Te padiesce sê nu cadí de nou in ea! Remani cu Ddiu!

Capetai lectiune, — cugetai intru mine, — nu o voiú vedé mai multu. Inse indesiertu, mi-erá destinatu sê mai convinu odata cu Sinaid'a!

XXI.

Tat'a avea datina a face excursiune calare in tóta díu'a. Elu avea unu calu anglesu minunatu, cu grumadi lungi si frumosi, erá unu animalu istetiú si nefatigabilu, ageru si plinu de focu asié in cátu afara de dinsulu nimone nu-lu potea infraná. Se numiá „Electric.“

Intr'o dí dinsulu veni la mine asié de voiosu, pe cum nu-lu mai vedíusem de multu; voiá chiar sê ésa, si si-legase deja si pintenii. Lu-rogai sê me duca si pe mine.

— Dí mai bine cu flueru-ti, — díse elu, — câ-ci cu calulu teu nu vei fi capabilu sê tieni fug'a cu mine!

— Dar totu-si lu-voiu impintenii.

— E bine dar, déca voiesci sê te incerci.

Escurseramu. Eu aveam unu calutiú negru, nervosu, spulberatu, si nu de totu fara focu. Candu ranchiezá Electricu, elu trebuiá sê tréca in sarite, inse totu-si nu se lasá de acest'a.

N'am vediutu in viétia mea astu-feliu de calaretiú cum erá tat'a.

Asié siedea de dreptu, — liberu si usioru pe sica, in cátu si calulu capetá voia si erá falosu de dinsulu.

(Va urmá.)

S A L O N U.

Conversare cu cetitóriele.

— Bucuresci 3/15 iuliu. —

(Ordinea de dî in familie, — voiagiu in Evropa, — in strainetate si a casa, — fizionómia Bucurescilor v'er'a, — lips'a unui teatru de véra, — dlu Pascaly si comitetulu teatreloru, — cu ce si-pe-trecu Bucurescenii v'er'a, — gradinele publice, — buretii dupa ploii, — conservatoriulu, — camer'a si domnitoriulu.)

Giamantanulu stâ gata. Ór'a de plecare e decisă. Visitele de despartîre sunt facute . . . Éta ce este acuma la ordinea dîlei in tóte familiile de „bon ton“ de aici.

S'a inceputu v'er'a. A sositu caldur'a nesuportabila. Totu omulu scapa d'aice acuma, numai déca póte. Acest'a e sesonulu „voiagiului“, — candu toti plecâmu d'aice in — Evropa.

Dorere, eu trebue sê stau aici. Nu potu merge in orasiulu laguneloru, sê admiru frumseti'a reginei marei; nu potu sê me delectezu in raritâtile palatului de cristalu din capital'a cu fumulu de carbune; nu potu sê aplaudezu baletisteloru din cafenelele de cantece . . . eu sum silitu a remané a casa, sê inghitu si mai departe pravulu celu mare, sê me preambu pe malulu baltei inficîose din Cismegiu, séu celu multu sê iau o dulcétia la siosea . . .

Bucurescii v'er'a au o fizionómia fôrte monotonoma. Lasu câ nimene nu e a casa, câ-ci toti s'au departatu celu pucinu — la vî'a lor; lasu câ diu'a nici nu pré potemu vedé ómeni pe strade, — din caus'a ferbintiei: dar apoi cei remasi a casa nici sér'a nu pré avemu vr'o distractiune mai placuta . . .

Teatrele stau inchise — de multu. Stagiunea s'a incheiatu. V'er'a ar fi pré caldu a amblá la teatru, — ér de vr'o arena — celu pucinu pentru poporu — nimene nu s'a ingrigitu inca noi.

E tristu cum progreséza la noi — teatrulu nationalu. Cine e caus'a? Dlu Pascaly, directorulu de acuma alu teatrului, acusa pe comitetu, câ acest'a n'are destulu zelu, nu desvólta o activitate receruta, pe scurtu câ nu este la innaltîmea misiunii sale, — ér comitetulu dîce, câ artistii dlui Pascaly nu sunt toti artisti, câ unele din talentele cele mai eminente nu sunt angajate, in fine câ actorii dsale sunt cam lenesi si nu li pré place a invetiá roluri nóue.

Cu ce ni petrecemu (aice se dîce „amusâmu“) acuma noi dara?

In demineti si dupa dejunu, mai alesu in domineci si serbatori, ne preamblámu in gradin'a Cismegiu. De catra séra esîmu cu trasur'a la siosea. Si sér'a ne ducemu in un'a din gradinele publice.

Gradinele publice! Éta ceea ce au Bucurescii in abundantia. Pucine capitale sunt, cari au atâte gradini publice, ca a nóstra. Mi-pare inse reu, câ prin aceste gradini se promovéza la noi germanismulu. Mai toti birtasii sunt nemti, ei ni dau bere, si ni veselescu anim'a cu musica nemtiésca.

Inaintâmu! In câte-va ospetarii deja listele de bucate se scrîu si — nemtiesce. Nu e mirare, connationalii lui Bismark se sporescu la noi dupa fia-care concessiune de calea ferata, ca buretii dupa ploii.

Noutate?

Nimica . . . Ba totu-si ce-va.

Intr'ua din díele trecute s'a tienutu esamenulu conservatoriului de musica si declamatiune. Respectivii arangiatori s'au ingrigitu, ca publiculu sê se distuguste câtu de multu de acésta scóla. Ei au tienutu esamenulu intr'o sala atátu de mica, încátu de nadsiel'a si caldur'a cea mare amu invidiatu sórtea celoru ce n'au avutu fericirea d'a poté intrá.

Resultatulu moralu a fostu fôrte imbucuratu. Elevii (intre cari se aflá si unu judecatoriu) au datu probele cele mai eclatante, câ au invetiatori buni. Profesorulu de declamatiune dlu Stefanu Velescu, dimpreuna cu cei de musica dd. Wist si Flechtenmacher merita recunoscenti'a tuturor.

Amu vediu de asta-data talente adeverate, cari aru poté deveni celebritâti pe scen'a romana. Ne dóre, câ nu credemu in realisarea sperantieloru nóstre. Corpulu nostru legeslativu nu numai câ nu vine a incuragiá pe cei ce vreu a se consacrâ scenei, dar inca micioréza si subventiunea de pan'acuma, — ér domnitoriulu . . .

Domnitoriulu a plecatu la Sinaia, unde — precum dîce „Pres'a“ — aerulu balsamicu, vegetatiunea vigurósa si secolaria, apele recoroése, aspectulu pitorescu alu muntiloru facu din acestu locu resiedinti'a cea mai placuta pe timpulu verei.

Se intielege dar de sine, câ in petrecerea sa idilica nici domnitoriulu nu-si póte aduce a minte de nesce ziduri in cari se afla templulu Thaliei romane.

Emiliu.

CE E NOU?

*** (Prim'a represintatiune teatrala romana in Maramuresiu.) Ide'a fondârii unui teatru nationalu romanu a prinsu radecina si la confratii nostri din Maramuresiu, stranepotii lui Dragosiu. Amu inregistratu deja cu bucuria in unulu din nrii trecuti, câ in valea Izei in Maramuresiu s'a formatu o societate de diletanti teatrali. Acuma suntemu in placut'a positiune d'a poté anunciá, câ acésta brava societate a tienutu la 23 iuniu in comun'a Strimtur'a prima represintatiune teatrala in limb'a romana. Onorab. parrinte protopopu Vasiliu Caracioni, presiedintele societâti diletante, care ni anuncia acésta cu o intima insuffetire nationala, ni scrîe, câ prim'a piesa care s'a jocatu in limb'a romana, fu: „Ramasiagulu“ comedia in unu actu, de V. Alesandri. Rolurile fure astu-felu impartite: Teodoreanu, Ioanu Muresianu, — Smaranditia, dr'a Aurelia Caracioni, — Niculu, Vasiliu Caracioni jun., — Tina, dr'a Paulina Pinteru, — Mad. Fr., dr'a Ermina Caracioni, — servitoriulu, Georgiu Boiosu. Entusiasmulu, ce prim'a represintatiune teatrala a produsu, fu mare; publiculu erá fôrte numerosu. „Vedi, dle redactoru, ni scrîe dlu protopopu Caracioni, câ nici in patri'a lui Dragosiu nu dormu Romanii; câ-ci candu e vorb'a de teatrulu nationalu ocurgu din tóte partile cu ofertele lor!“ Bi-

letulu de intrare a fostu 2 fl. dimpreuna cu cina si balu. Dupa cina band'a polóna a intonatu valsulu, cu care s'a inceputu balulu; s'a jocalu mai de multe ori cuadrilulu si „Romana.“ Petrecerea durà pana deminèti'a. Afara de pretiulu biletului au contribuitu mai multu: dn'a comitesa suprema Clara Manu n. bar. Stoica, prin o epistola gratulatoria 10 fl., — dnii: Petru Mihali deputatu 8 fl., Basiliu Jurca deputatu 8 fl., Mihaiu Pavelu vicariulu Marmatiei 3 fl., Iosifu Popu jude singulariu in Seini (Satu-mare) 10 fl., dr. Ionu Mihali avocatu 3 fl., Iuliu Vintiu jude administratoru 5 fl., Iuliu Popu jude administratoru in Chioru 3 fl., Gavrilu Mihali jun. concepistu ministerialu 3 fl., Ionu Jurca proprietariu in Calinesci 3 fl., Ioanu Muresianu comisariu la trib. de Becleanu 2 fl., Alesandru Gyenge preotu in Dragomiresci 2 fl. Diuimetatea vinitului curatu, adeca 60 fl. 31 cr., s'a tramisu la noi pentru fondulu teatrului nationalu. Onóre bravorilor, cari au conceputu acèsta idea frumósa; recunoscentia si salutare fratiésca zelosiloru diletanti si toturoru participantiloru, cari au contribuitu la innaltiarea pe scena a limbei nóstre in strabun'a Marmatia. Inainte fratiloru cu diligintia, câ-ci romanimea intréga ve aplaudéza!

* * (*Alegerile de deputati*) inca totu nu s'au incheiatu, dar numai pucine alegeri mai lipsescu. Drépt'a a câstigatu de la stang'a 53 de cercuri, éra stang'a de la drépt'a 27, adeca castigulu curatu alu dreptei face 25 de voturi. — Dintre Romani in septemana trecuta s'a alesu dlu Elia Macelariu la Hatiegu.

= (*Esundare noua*) s'a facutu in Torontalu. Riu-rile Timisiu si Berzava au crescutu de nou in dilele trecute si au facutu pagube mari in hotarele multoru comunitáti.

= (*Unu tieranu romanu*) din Aradulu nou s'a predatu insu-si justitiei, din cauza câ consciinti'a l'a acusat pentru o crima comisa acuma-su doi ani.

= (*Calea ferata transilvana*) s'a deschisu de la Mediasiu pana la Sighisióra in septeman'a trecuta.

* * (*Procese de prese.*) „Gazet'a Transilvaniei“ anuncia, câ are dóue procese de prese. Unulu pentru o corespundintia din Fogarasiu, publicata in nr. 45; si altulu, pentru câ n'a publicatu o rectificare a unui unguru din Fogarasiu.

⊙ (*Ce va lucrá diet'a Ungariei.*) Ministeriulu vreca, indata dupa constituirea camerei, sê se voteze legile urmátorie: Revisiunea regulamentului camerei deputatiloru, bugetulu pe 1873, contractulu cáiloru ferate, nóu'a lege electorale, legea de incompatibilitate, estindarea mandatului de la 3 la 5 ani (unii vorbescu chiar de 7 ani!) si in fine: cestiunea Bancei. Cátu pentru incompatibilitate guvernulu vre, ca in lege sê se adópte clausul'a: ca deputatii sub intregu cursulu sesiunii sê nu póta participá la nici unu felu de intreprindere aternátoria de la guvernulu. Mai de parte guvernulu face esceptiune pentru consiliarii ministeriali, secretarii de statu, prefectii! (comitii supr.) si presiedintele curtii de compturi, aceste functiuni ministeriulu le crede compatibile cu mandatulu de deputatu.

△ (*Zidirea unui teatru nou in Viena.*) Foile vienesse scriu, ca, pentru timpulu câtu va tiené espositiunea din Viena, sê se zidéscá unu nou teatru mare, care sê cuprinda 5000 persóne si care sê poseda, o restuauratiune, unde sê incapa la 3000 persóne. — Pe

acestu teatru sê se represinte opere italiene si francesse, piese sgomotóse, baletu si concerturi monstróse. Se díce, câ s'a prezentatu deja directorulu generalu, bar. Schwarz, proiectulu si cererea pentru acèsta, si se spera câ se va aprobá. Cheltuiiele se urca la sum'a de aprópe 250,000 taleri.

× (*Si-a ucisu parintele.*) In 28 juniu plugariulu Anania Davidu, betranu de 65 ani, din Presac'a (Ardelu) plecá la Mercuri'a, unde fu citatu pentru unu procesu de cèrta, ce a avutu cu feciorulu seu Gerasimu. Acest'a inse, ajunse pe parintele seu in padurea de la Singintinu (Kis-Enyed) si maltratandu-lu cu o maciuca si cu unu cutítu in modu barbaru, l'a lasatu acolo plinu de sange si mai mortu. Dlu judecatoriu I. Macelariu a reesítu a dá in manile judecatoriei pe fiulu ucidiatoriu.

△ (*Tèrgu de septemana.*) Comunei Socodoru in comitatulu Aradu, s'a concesu a tiené tèrguri de septemana.

Literatura si arte.

* * (*Diuariulu „Propaganda“*) — din care noi inca nu veduramu nici unu numeru — anuncia, câ din Venetia se va mutá la Roma, pentru câ in Venetia — nu mai existe nici unu omu mare.

* * (*Din Sibíiu*) primiramu urmátoria brosiura: „Caus'a romana la 1872“, ca espunere de principie, date publicului romanu spre a le folosí si a se orientá la statorirea unei programe nationale, de comitetulu conferintiei nationale Sibíiau din 5—6 maiu 1872.

* * (*Dlu V. Boerescu*) a pusu sub tipariu a dóu'a editiune de „Codicele Romane“, contienendu tóte legile, decretelu si regulamintele judiciarie, administrative, financiarie si militare, in vigóre, de la 1859 pana 'n finea an. 1872; tóte dispositiunile tratatelor din 1856 si 1858 relative la Romani'a, — si tóte constituiunile de la 1854 incóce.

Din strainetate.

* * (*Piloty*) renumitul pictoru din München lucra la unu tablou pentru espositiunea universala din Viena. Acestu tablou represinta „Mersulu triumfatu alu lui Germanicus.“ Tiberius siede pe tronulu seu, si Germanicus trece pe dinaintea lui dimpreuna cu fíii sei. Románii salta de bucuria in giurulu lui, senatorii i intindu cunune; la carulu de triumfu sunt legati barbati germani si femei germane, intre cari se póte recunosce si Thusnelda.

* * (*Unu teiu istoricu*) a arsu la finea lunei trecute in satulu Rigenthal in Saxonia. Acestu teiu s'a numitu „teiuulu lui Luther“, din cauza, câ marele reformatoru odata a vorbitu catra poporu de sub umbra lui. Arderea teiului se escá asié. Satenii voindu a scóte cu focu unu roiú din trupin'a arborelui, acest'a se aprinse, si flacarile lu-mistuirea.

* * (*Cestiunea femeiloru.*) séu mai bine caus'a instructiunii femeiloru, face mari progrese in Angli'a. De curendu s'a formatu o societate de ómeni bogati, cu unu capitalu mare, cu scopu de a fondá diferite scoli pentru muieri si fete. In fruntea acestei reuniuni stá o féta a reginei Victoria, principes'a Luisa, soci'a

marquisulu Lorne; membrii consiliului administrativu sunt: unu episcopu, unu abate, si mai multi lordi si gentili-ómeni. Afara de consiliulu administrativu reuniunea mai are unu comitetu centralu de 27 membrii, intre acestia sunt 11 femei. Reuniunea a si fondatu unu colegiu femeiescu in Girton langa Cambridge, ér in Londra va sê infiintieze o scóla pentru fete.

* (Cum pretiuiescu germanii pe scriitorii lor!) Famili'a W. in Francfurt multu timpu a pastratu nesce epistole ale lui Góthe, adresate catra o femeia din acea familia. Aceste epistole contineau datu pretiósse pentru biograffi'a marelui poetu germanu, dar nu se poteau publicá, fiindu cá respectiv'a mai traia inca. In lun'a trecuta in fine ea mori. Membrii familiei se adunara a se consultá, cá ce sê faca cu acele reliquie natiunale? In urma apoi se decise, ca sê le vindia. Unu librariu de acolo le-a si cumperatu cu 5000 de taleri, inse nu pentru sine, ci pentru unu librariu din Lipsi'a. Aftandu acésta amicii literaturei germane din Francfurt, — se intristara fórtse, cá orasiulu lor a perdutu nesce manuscrite atáte de pretiósse. —

* (Unu meseriasiu din Berlin) iubiá o copila, acést'a inse si-batea jocu de elu. Junele inamorate, vediendu-se amagitu in ilusiunile sa, merse din Berlin la Brandis, ca acolo sê se otravésca. In ultimele sale suferintie, inainte de a mori, elu mai descoperi, cá mai nainte de a se departá de la amant'a sa, a otravitu si zacharulu acesteia. Polití'a numai decátu a telegrafatu la Berlin, si unu comisariu de polití'a de acolo merse la locuinti'a fetei. La famili'a fetei se aflá o societate, care chiar voiá sê beie cafea, candu intrá comisariulu. Acést'a spuse, cá pentru ce a venitu? Supriuderea fu mare si inspaimantatória. Déca comisariulu ar fi sositu cu unu patrariu de óra mai tardiu, toti s'aru fi otravitu.

✂ (Curiosu congressu) se va tiené la 14 juliu in Lübeck, si a nume alu adunatoriloru de marce de epistole.

‡ (Imperatulul Vilhelmu) petrece la Ems, bé cu multa diligentia ap'a de cura, si e de fatia la tóte represintatiunile teatrale.

△ (Romantica americana.) In Noioreu a avutu locu dílele aceste o nunta, careia a premersu o istoria amorósa fórtse originala. — Unu comerciantu de acolo, a nume Bischof, avea o fóta de 17 ani pré frumósa, Ida, si unu june in serviciulu seu, a nume Iohn Brovn, in etate de 24 ani. Tinerii se iubiau, si érn'a trecuta Brovn cerú de la tata man'a fetei sale. Avutulu comerciantu refusá pe petitoriu si díse inaintea mai multoru marturi, sciindu cá Brovn nu potea sê aiba mai multu de 200 dolari strinsi din apuntamentulu seu: „Ti-dau pe fiic'a mea, numai déca vei fi in stare de a o cumpeni cu auru.“ Brovn primí acésta propunere si cerú in scrisu consimtiementulu. — Bischof, convinsu cá Brovn nici odata nu ar poté aduná atátia bani, dede in scrisu invoirea sa subscria de doi marturi; dara Brovn, abié o capeta-se si plecá la Californi'a pentru a lucrá la minele de auru. Mai multe lune elu castigá pré pucinu, dara corespundea continuu cu Id'a, asigurandu-o cá nu va incetá pana nu va parveni a o cumpeni cu auru. Fét'a se lasá sê se

cumpenésca in secretu si i tramitea sciintia despre greutatea ei care érá ecuivalente cu acea a sumei de 36,000 dolari. Brovn facú de odata o descoperire de 20,000 dolari si castigá câte-va díle apoi inca 2000 in jocu; pordiendu inse érá-si din acesti din urma 2000, se jurá de a nu mai jocá si continuá cu lucrulu la minele de auru. Candu parintele Idei aflá, cá Brovn a adunatu deja o suma considerabila, díse hm! Mi-tienu cuventulu meu, dara nu lu scadu nici cu unu dolaru.“ Fét'a acum se margini a mancá numai strictulu necesaru, dóra va scadá greutatea ei. Astu-felu ea preveni dupa câtu-va timpu pe amantulu ei, cá degiá i trebue 2000 dolari mai pucini. Brovn i respunse apoi rogandu-o fórtse multu de a incetá cu diet'a, si in fine veni elu insu-si in New-York cu 40,000 dolari. Fét'a fu acuma cumpenita si resultá, cá érá de o greutate numai de 30,000 dolari. La acesti bani mai adaugá Bischof acum dreptu zestre 30,000 dolari si fericitii se casatorira. Firm'a se numesce acuma: „Bischof si Brovn“, si are de firma: „La cumpen'a drépta.“ Pravalí'a este plina de cumparatori pe cari i atrage curiositatea d'a vedé pe tinerii casatoriti.

§. (O scena infioratória) s'a intemplatulunea trecuta in gradin'a botanica din Parisu inaintea locuintiei moimeloru. — Unu individu, care degiá de timpu indelungatu si-castigase renume pentru gesticulatiunile sale originale, urmariá cu cea mai mare atentiune pe o moima deformata in modu infioratoriu. Petrecúndu timpu pucinu in faci'a locului indata se repedi catra gratiele casuliei si strigá: „Iulia, tu mi-voi fi redeta! Cetatienulu „Bon Dieu“ a concesu ca érá sê te rentorei pe pamentu, asié e domniloru“, — continuá cu tonu tremurandu de bucuria . . . acést'a e femeia mea biét'a, care a moritu, o cunoscu asié de bine ca si cum sciu cá me chiama Iuliu R. . . dvóstre me cunósceti fórtse bine . . . pe timpulu asiediului am jocatul in teatrulu Folies-Bergère. Vino Iulia! Sê traiésca „Social'a.“ Si de locu scuturá gratiele in modu puternicu spre a ajunge la moima, care reproducea scarlambárbile cele mai infioratórie. Nebunulu fu legatu si transportatu de locu in spitalulu de la Pitié, unde intr'adeveru recunoscuroa in elu pe unulu dintre vorbitorii grotesci ai clubului Folies-Bergère.

× (O fapta curagiósa.) Se comunica urmatoriulu incidentu ce s'a petrecutu de curendu in Lyon. Sofia R. juna casatorésa, ce locuiá la parintii sei, luá decisiunea de a sarí dupa feréstá pe ulitia si a-si terminá astu-felu viét'i'a. — Prim'a incercare a fostu dejucata prin vigilentí'a familiei; intr'o dí inse se aflá singura in odaia cu o sora a ei, ea profitá de ocaziune, se repedi la feréstá, o deschise, si sarí josu. Din norocire sora-sa o apucá de rochie si o tienea suspendata in aeru. O multíme de lume fu atrase prin strigatele acestorou dóue fete, unii s'au suitu indata susu, inse usi'a érá incuiata; pana sê sparga usi'a, s'a ruptu rochi'a si nefericita cadíu din alu treilea cátu. In acestu momentu supremu unulu din spectatori se repedi si o prinse in bratiile sale. Lovitur'a a fostu grozava; amendoi au cadíutu lesínati pe pamentu; se crede inse cá amendoi voru scapá.

☞ Suplementu: *Novele de Iosifu Vulcanu, tom. II. còva I.*

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editóriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1872. Strad'a lui Alesandru nr. 13.